

Diplomová práce Jana Hladíka **Islám na severním Kavkaze: historie i současnost na příkladu Dagestánu a Kabardino-Balkarské republiky** je pozoruhodnou studií, jejíž nosné téma - politický islám na zmiňovaném území, resp. územích, je analyzován na základě důkladného studia aktuální relevantní literatury a dalších písemných zdrojů. Autor svojí prací dokazuje, že se výtečně orientuje v tematické literatuře psané anglicky, rusky, francouzsky i česky. Škoda, že práce není podpořena vlastním terénním výzkumem, který je zmiňován abstraktu, práce by pak byla prohloubena o etický, popř. emický pohled etnologa. Zřejmě autor neměl dostatek času, prostředků či snad odhodlání se na severní Kavkaz (pro etnologický výzkum platforma jako stvořená) zajet podívat, přitom je tam tak krásně. Nebo mu v cestě zabránily nepředpokládané nástrahy osudu (neudělení víza, nemoc atp.), které mohl alespoň krátce v úvodu práce zmínit. Zajisté pro to má objektivní důvody, které komisi rád objasní. Odhlédneme-li od tohoto nedostatku, jedná se o kvalitní a čtivou studii, nahlížející na nejen politický islám víceméně optikou historické diachronní, ale též synchronní perspektivy.

V úvodu si autor pokládá řadu podnětných otázek, jež v průběhu textu analyzuje a v závěru na část z nich nabízí konstruktivní odpověď. Bohužel se nedozvídáme nic o metodologii práce a zpracování dat, což je zřejmě důsledkem absence terénního výzkumu. Budiž toto odpuštěno byť stručnou, ale výstižnou rešerší literatury. Autor čerpal z objektivních zdrojů napříč názorovým i etnickým spektrem současných odborníků. Text je smysluplně strukturován, nejprve čtenáře seznamuje s historickým přehledem náboženského vývoje na Kavkaze a vlivu carského Ruska, posléze SSSR na oblast. V druhé části je přetřásána situace posledního čtvrt století. První část je nezbytně nutná pro řádné uchopení části druhé, kterou vnímám jako klíčovou. Kulturní podhoubí, v praxi reprezentované propletením tradičních rodových/kmenových vztahů a specifického vnímání islámu a jeho rozličných odnoží, není na území severního Kavkazu homogenní, to stejné můžeme říci o etnickém složení regionu. Autor vysvětlení vzájemných relací těchto fenoménů smysluplně zvládl. Studie působí přesvědčivým dojmem, autor píše lehkým perem, bez zbytečného nežádoucího balastu. Těžiště práce představuje vedle konkrétních i obecných historických faktů a souvislostí kvalitní analýza aktuálních zdrojů a překvapivě konstruktivní a vybraný závěr, ve kterém autor nabízí solidně zpracovanou typologii současného politicko-náboženského rozpoložení regionu, reflektující, ekonomické, historické, politické, etnické a další faktory. Rozhodně by práci slušelo, kdyby byl s obdobnou pečlivostí zpracován i terénní výzkum a metodologická část.

Nicméně si neodpustím pár kritických poznámek. Opominu-li obvyklé (nikoliv četné) gramatické a stylistické drobnosti, určitě by nebylo na škodu vysvětlit alespoň v obsáhlejší poznámce pod čarou transkripci jednotlivých slov z arabštiny, turkických jazyků atp., která má několik variant. Autor zvolil tu nejjednodušší, což v zásadě není špatně, ale mohl to zmínit. Též vysvětlivky některých specifických pojmů (namátkou: *taríka*, *tejp*, *mazhab*, *zík* atd.) přicházejí poněkud pozdě, když už o nich na předchozích dvou-třech stranách čteme. Jiné pojmy, např. *džadidismus* na str. 56 nejsou vysvětlen vůbec. Nejen etnologové, antropologové, historici a další odborníci, kteří nebádají na poli islámu či v oblasti Kavkazu, Střední Asie atp. by je zajisté uvítali v poznámce pod čarou. Drobné nepřesnosti, např. to, že s pojmem *Great Game* přišel R. Kipling (který ho prostřednictvím novely *Kim* představil širší veřejnosti, termín užíval už více než půl století před ním A. Conolly), už ponecháme stranou. Z formálního hlediska občas chybí řádná citace z internetových zdrojů (odkaz na webovou stránku, číslo stránky, datum stažení/čtení), což ale kvalitu práce nikterak nesnižuje.

I přes drobné výtky text po obsahové i formální stránce splňuje požadavky diplomové práce a přináší zajímavé postřehy a podnětné otázky k tématu historie a současnosti (nejen) politického islámu a etnicitě na severním Kavkaze. Proklamované cíle práce koincidují s jejími závěry a nemohu než doporučit práci k obhajobě a ohodnotit **v ý b o r n ě**.

Mgr. Libor Dušek
doktorand ÚE FF UK (tém. areál: Pamír, Střední Asie)
etnolog Krkonošského muzea ve Vrchlabí